

Emlékezés

Az „Új Élet” című újság 2004. november 15-ei számának 6. oldalán jelent meg egy cikk „Mikéfsták látogatása egykori lakhelyükön”.

Az erős antifasiszta, szabadságharcos „MIKÉFE” fiúkra emlékezem, akik egy ifjúsági mozgalom keretében – 350 társukkal együtt – Magyarország hitlerista háborúból való kiugrásáért harcoltak. Öten voltak, személyesen ismertem őket.

- Név szerint:
- A J (született: 1922-ben Kassán)
 - B I (született: 1924-ben Budapesten)
 - K B (született: 1924-ben Budapesten)
 - S A (született: Nyírbátoron)
 - Sz I (született: 1922-ben Budapesten)

A Magyar Királyi Hadbíróóság 1943. nyarán a horthysta rendszer elleni szervezkedésben való részvételért súlyos börtönbüntetésre ítélte Öket. Öt és tiz év közötti ítéletet kaptak. Büntetésüket a budapesti Margit körúti Katonai Fegyházban, majd 1943. őszétől Sátoraljaújhelyen, az ott létesített katonai fegyházban töltötték.

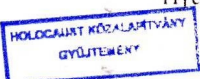
1944. március 19-én Németország katonái megszállták Magyarországot. A fasiszta német csapatok 1944. március 22-én érkeztek Sátoraljaújhelyre. Az ott őrzött 423 politikai fogoly úgy döntött, hogy az őket őrző magyar katonákat lefegyverzik, s tőlük zsákmányolt fegyverekkel felkelést hajtanak végre a várost megszálló német csapatok ellen. Az akciót 1944. március 22-én délután öt órai kezdettel indították. A felkelést a német katonai túlerő és az őket kiszolgáló magyar csendőrök kegyetlenül vérbefojtották. A március 22-étől április 6-áig tartó küzdelemben ötven társunk halt hősi halált. A magyar katonai hadbíróóság tizenegy társunkat 1944. április 6-án – a börtönudvaron – kivégeztetett. Harmincöt felkelőt súlyos börtönbüntetésre ítélték. A halálra ítélték között volt a MIKÉFE-s Sz I, aki a felkelés egyik osztagának volt a vezetője. Sz I végül kegyelemből életfogytiglani fegyházbüntetést kapott.

A sátoraljaújhelyi politikai foglyokat szigorú katonai őrizet alatt, a Komáromi Csillag Erőd 4. számú katonai börtönébe zárták. Innen 1944. november elején a Dachau-i koncentrációs táborba kerültek. Itt minden politikai fogoly – a MIKÉFE fiúk is – piros háromszög jelzést és azonosító számot kaptak. Az ismert kegyetlen bánásmód következtében hősi halált halt:

- B I
- K B
- S A

Hazatért velünk – már akik életben maradtunk – A J és Sz I is. Szemere Imrét az SS is halálra ítélte, de a kivégzést nem tudták végrehajtani, mert az angol légiereő lebombázta a lágert, s Sz ezt kihasználva megszökött. Ő erős, határozott harcos volt, aki tudta, hogy mikor kell és mikor érdemes az életét kockára tenni, bízott a sikerben. Nagyszerű ember volt.

A 350 fiatal lány és fiú többsége gyári munkás és tagja valamelyik szakszervezet ifjúsági csoportjának. A sátoraljaújhelyi börtönben raboskodók között a Kárpát-

medence minden nemzetisége képviseltette magát. Csehek, horvátok, románok, szerbek, szlovákok, szlovének, ukránok és magyarok is. Ők összetartottak a fasiszta német hatalommal szövetséges magyar politikai és katonai elittel szemben. 1944. nyarán elrendelték, hogy – körülbelül 300-an voltunk – minden zsidó, a másnap reggeli sétán sárga csillaggal vegyen részt. A sárga csillagokat a női foglyokkal készítette el a katonai parancsnokság. Másnap reggel 300 sárga csillagos politikai fogoly jelent meg a börtönudvaron. A napos katonatiszt ordított, hogy ez nem igaz, ennyi zsidó nincs a börtönnapló szerint. A tiszt rákiabált az egyik elítéltre, hogy Ő milyen vallású? A válasz: alázatosan jelentem a vallásom partizán! S valóban, Ő délvidéki szerb származású volt.

A nyomozati szakaszban a csendőrnnyomozók mindent elkövettek, hogy bebizonyítsák, a fiatalokból álló antifasiszta szervezetek tagjai zsidók és kommunisták. Igaz, voltak közöttünk egyetemisták, tisztviselők, orvosok, tanáreberek, akik pályájuk elején jártak. Talán a 350 fiatal 20 %-a lehetett – valamelyik felmenője okán – zsidó, vagy ténylegesen az, mint a MIKÉFE fiúk, de nem hagytuk magunkat megalázni. Valamelyik egyház papját ránk akarták erőszakolni, néha étkezési kedvezményeket ígértek, de inkább letagadtuk saját vallásunkat.

A felszabadulás után mi, volt sátorlajújhelyiek egy tömböt alkottunk. A mindenkori hatalom ezt igyekezett szétverni.

Rákosi Mátyás rendszere megölte közülünk Sz A mérnököt és G I t a Spanyol Köztársaság volt tisztjét. Börtönbe zárták dr. B: R orvost – több mint négy évet ült ártatlanul.

Kádár János rendszere 1956 okán súlyos börtönbüntetésre ítélte társunkat V Gy vezérezredes, páncélos tisztet.

Sokunkat ért súlyos egzisztenciális hátrány, mert védtük egymást, akármilyen vallású volt, vagy bármilyen nyelvet beszélt.

E sorok írója már elmúlt 82 éves, de most is dolgozik, mint a Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága Működését Támogató Alapítvány elnöke. Kapok – ritkán – durva megjegyzéseket, miért dolgozol a zsidóknak? Válaszom: mert szeretem őket. Ez így nem pontos, de tudom, hogy a magyar társadalmi és politikai elit nem számolt el a múltjával. Nekem azok oldalán kell állnom, akiket mérhetetlen szenvedés ért. Honfitársaim nem akarnak bocsánatot kérni, az úri fosztogató bünözőket és a gyilkos csöcseléket megnevezni.

Van Sátorlajújhelyen egy impozáns emlékmű és a szobor lábánál egy sírkert, melyben név szerint, egy-egy márványtábla hirdeti, hogy Ők hősök voltak, a magyarok szabadságáért áldozták életüket. Mi, akik még élünk és még néhányan, ma is védjük, ápoljuk az elesett hősök emlékét. A sírkert márványtábláiról teljes bizonyossággal le lehet olvasni, hogy ott egy E S ; vagy egy S Gy – budapesti szabó inas – nem öskeresztény. Az utóbbi a felkelés első csoportjának résztvevője volt, s tűzharcban hősi halált halt.

Most 2005. május 13-án emlékezünk meg - egy maroknyian – azokról, akik saját, súlyos döntésük alapján vállalták a kilátástalan harcot. Megemlékezésünk apropója: **az európai fasizmus felett aratott győzelem 60. évfordulója.**

A 423 volt politikai fogoly közül már alig élünk néhányan, 20-25 már idős ember. Velünk együtt hajtanak fejet emlékük előtt a győzelmet kivívó nagyhatalmak képviselői, a város egyházi és társadalmi vezetői, valamint lakói.

Elnézést kérek írásom terjedelmességéért, de eredetileg nem újságban való közlésre szántam. Talán a mai MIKÉFE fiatalok ismereteit lehet ezzel is gazdagítani, elődeik nagyszerű, halált megvető bátorságáról.

Az anyag másolati példányát megküldöm a „Holocaust Múzeum” Páva utcai központjának is, abban a reményben, hogy ha a jövő embere egyszer rátalál, akkor megmelegsik tőle a szíve.

Budapest, 2005. május 14.

Tisztelettel:

J

Á

7

A

Nácizmus Üldözötteinek Bizottságát

Támogató Alapítvány elnöke

1074 Budapest, VII. Dohány utca 16-18. félemelet

Népszínház u. 27 I. em.